

Kommittéberättelse 2012 m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse 2011/12:103 Kommittéberättelse 2012 samt fyra motionsyrkanden från de allmänna motionstiderna 2010 och 2011 som rör lagstiftningsprocessen.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Kommittéberättelse 2012	5
Nordiska konsekvensanalyser	6
Stupstock för lagar och förordningar	8
Webbaserat verktyg för lagstiftningsprocessen	10
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	14
Skrivelsen	14
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010	14
Motion från allmänna motionstiden hösten 2011	14

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Kommittéberättelse 2012**

Riksdagen lägger skrivelse 2011/12:103 till handlingarna.

2. **Lagstiftningsprocessen**

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:K237 av Jan Lindholm (MP),

2010/11:K318 av Eliza Roszkowska Öberg (M),

2010/11:K344 av Anita Brodén och Nina Lundström (båda FP) och

2011/12:K273 av Jan Ericson (M).

Stockholm den 17 april 2012

På konstitutionsutskottets vägnar

Peter Eriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Eriksson (MP), Per Bill (M), Sven-Erik Österberg (S), Andreas Norlén (M), Helene Petersson i Stockaryd (S), Lars Elinderson (M), Billy Gustafsson (S), Karl Sigfrid (M), Phia Andersson (S), Karin Granbom Ellison (FP), Hans Hoff (S), Per-Ingvar Johnsson (C), Hans Ekström (S), Tuve Skånberg (KD), Jonas Åkerlund (SD), Mia Sydow Mölleby (V) och Ann-Britt Åsebol (M).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse 2011/12:103 Kommittéberättelse 2012. Enligt riksdagsordningens tilläggsbestämmelse 3.6.3 ska regeringen varje år senast den 1 mars lämna riksdagen en redogörelse för verksamheten inom de kommittéer som tillsatts efter beslut av regeringen. Uppgifterna som lämnas i skrivelsen avser 2011.

I betänkandet behandlas också fyra motionsyrkanden från de allmänna motionstiderna 2010 och 2011 som rör lagstiftningsprocessen. Motionerna gäller olika former av nordiska konsekvensanalyser i samband med lagstiftning, införandet av en begränsad livslängd för lagar och förordningar samt införande av ett webbaserat verktyg för lagstiftningsprocessen.

Utskottets överväganden

Kommittéberättelse 2012

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2011/12:103 till handlingarna.

Skrivelsen

Regeringen lämnar i skrivelse 2011/12:103 Kommittéberättelse 2012 en redogörelse för verksamheten i de kommittéer som har tillsatts efter beslut av regeringen. Kommittéberättelsen innehåller uppgifter om kommittéernas sammansättning, adresser och telefonnummer, redogörelser för kommittéernas arbete under den tid berättelsen avser samt uppgifter om kostnaderna för kommittéarbetet och fördelningen mellan kvinnor och män i kommittéerna. Uppgifterna avser 2011.

Under 2011 tillsattes 85 kommittéer och avslutades 75. De totala utgifterna för kommittéerna anges i skrivelsen ha minskat betydligt jämfört med året dessförinnan – från ca 425 miljoner kronor i fasta priser med 2005 som basår till ca 340 miljoner kronor (basår 2006). I summan ingår utgifter för konsultationer, vilka minskade från ca 90 miljoner kronor för 2010 till ca 70 miljoner kronor för 2011 (i fasta priser med 2006 som basår).

Den totala andelen kvinnor i kommittéerna har inte ändrats sedan 2010 och ligger oförändrat på 47 procent. När det gäller gruppen *ordförande m.m.* har andelen kvinnor minskat jämfört med 2010 med 3 procentenheter till 32 procent. Andelen kvinnliga *ledamöter* är oförändrad jämfört med 2010, dvs. 44 procent. I gruppen *sakkunniga m.m.*, där andelen kvinnor uppgår till 47 procent år 2011, har det skett en marginell ökning på 1 procentenhet jämfört med 2010. Inom gruppen *sekreterare och övriga* ligger andelen kvinnor 2011 på 56 procent, vilket är en oförändrad nivå jämfört med 2010.

Någon redogörelse för ålderssammansättningen i kommittéerna lämnas inte i årets kommittéberättelse.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2011/12:103 till handlingarna.

Nordiska konsekvensanalyser

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motioner om nordiska konsekvensanalyser och gränshinder mellan de nordiska länderna.

Motionerna

Jan Lindholm (MP) begär i motion 2010/11:K237 att nya lagar ska stiftas med hänsyn till nordiska effekter. Motionären hänvisar till att det inom Nordiska rådets arbete ofta redovisas olika problem som uppstår för personer, företag och föreningar som i sin vardag eller i sin verksamhet agerar över de nordiska gränserna. Motionären hänvisar till att man i Finland undersöker hur alla förslag till lagstiftning förhåller sig till korresponderande lagar i övriga nordiska länder. Det skulle enligt motionären vara möjligt att till Lagrådets uppgifter lägga att vid all lagstiftning göra en analys om nordiska effekter. Syftet skulle enbart vara att uppmärksamma riksdagen på möjliga konsekvenser för att förebygga onödigt arbete i ett senare skede för myndigheterna.

I motion 2010/11:K344 av Anita Brodén och Nina Lundström (båda FP) framhålls behovet av att ta bort s.k. gränshinder mellan de nordiska länderna för att inte minst underlätta människors möjligheter till arbete och vistelse. Motionärerna anför att det vore angeläget att vid stiftande av ny lag undvika att den för med sig nya gränshinder.

Gällande rätt

Kommittéförordningen (1998:1474) innehåller några bestämmelser om konsekvensanalyser. Om förslagen i ett betänkande påverkar kostnaderna eller intäkterna för staten, kommuner, landsting, företag eller andra enskilda, ska det enligt 14 § redovisas en beräkning av dessa konsekvenser i betänkandet. Om förslagen innebär samhällsekonomiska konsekvenser i övrigt, ska dessa redovisas. När det gäller kostnadsökningar och intäktsminskningar för staten, kommuner eller landsting, ska kommittén föreslå en finansiering.

Om förslagen i ett betänkande har betydelse för den kommunala självstyrelsen, ska enligt 15 § konsekvenserna i det avseendet anges i betänkandet. Detsamma gäller när ett förslag har betydelse för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företag, för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

Sedan den 15 juni 2008 gäller enligt 15 a § att om ett betänkande innehåller förslag till nya eller ändrade regler, ska förslagens kostnadsmässiga och andra konsekvenser anges i betänkandet på ett sätt som motsvarar de krav på innehållet i konsekvensutredningar som finns i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Budgetpropositionen 2012

I budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1 utg.omr. 5) anges att arbetet på gränshinderområdet har fortsatt med goda resultat inom ramen för det nordiska samarbetet. Av propositionen framgår att under året löstes bl.a. några gränshinder som rör sjuk- eller föräldrapenning samt arbetslöshetsförsäkringen som har varit prioriterade gränshinder i Öresundsregionen (s. 19). Som exempel på lösta gränshinder nämns i propositionen att pendlare som har timanställning i Danmark, men är bosatt i annat land, nu har rätt till sjuk- eller föräldrapenning i Danmark. Vidare anges att en nordisk expertgrupp genomför en kartläggning av en stor del av de gränshinder som rör arbetsmarknad och sociala frågor. Målet är att gruppen i slutet av 2011 ska komma med lösningsförslag på en del av gränshindren. Fortsatta ansträngningar har också gjorts för att förhindra uppkomsten av nya gränshinder i samband med de nordiska ländernas genomförande av ny EU-lagstiftning.

Enligt uppgift från propositionen pendlar ca 40 000 personer varje dag eller varje vecka inom Norden. Ansträngningarna att förhindra att nya gränshinder uppstår samt att undanröja befintliga gränshinder sker enligt regeringen parallellt på flera nivåer. Arbetet kommer också i fortsättningen att vara högt prioriterat från svensk sida, men behöver enligt regeringen vid behov följas upp med stärkt informationsutbyte vid utarbetande av nationell lagstiftning och stärkt nordisk samordning vid genomförande av EU-lagstiftning.

Kommittéhandboken

I Kommittéhandboken (Ds 2000:1) framhålls att kommittéer ofta behöver skaffa sig särskild kunskap om utländska förhållanden (s. 99 f.). När det gäller uppgifter från de nordiska länderna kan det många gånger vara bättre att vända sig direkt till den aktuella myndigheten i stället för att gå via UD. Nordiska ministerrådets sekretariat och Nordiska rådets sekretariat har en del material som kommittéer kan dra nytta av. I det sammanhanget omnämns i Kommittéhandboken de nordiska ländernas samarbete för att förverkliga en nordisk inre marknad och avskaffa hinder för personers rörlighet och integration över gränserna inom Norden. En kommitté som överväger att föreslå åtgärder som kan påverka detta bör enligt handboken därför först kontakta berörda myndigheter i de andra nordiska länderna.

Tidigare behandling

Senast konstitutionsutskottet behandlade motioner om nordiska konsekvensanalyser var våren 2010 (bet. 2009/10:KU28). Behandlingen skedde enligt förenklad ordning och innebar att bl.a. två motionsyrkanden om nordiska konsekvensanalyser avstyrktes mot bakgrund av utskottets tidigare bedömningar. Dessa bedömningar hade lämnats av utskottet vid behandlingen av motioner i ämnet våren 2008 (bet. 2007/08:KU17). Vid denna behandling hänvisade utskottet till att arbetet för att reducera eller avskaffa gränshinder och för att främja integrationen mellan de nordiska länderna är en svensk prioritet i det nordiska samarbetet (s. 10 f.). Mot den bakgrunden bedömde utskottet att något tillkännagivande till regeringen om konsekvensanalyser i lagstiftningsarbetet i fråga om betydelsen för nordiskt gränshinder inte behövdes.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att arbetet på gränshinderområdet har fortsatt med goda resultat inom ramen för det nordiska samarbetet, inte minst vad gäller att hindra uppkomsten av nya gränshinder i samband med de nordiska ländernas genomförande av ny unionslagstiftning. Av budgetpropositionen för 2012 framgår att ansträngningarna med att förhindra att nya gränshinder uppstår samt att undanröja befintliga gränshinder sker parallellt på flera nivåer och att arbetet också i fortsättningen kommer att vara högt prioriterat från svensk sida. Mot bakgrund av det ovannämnda bedömer utskottet att några tillkännagivanden till regeringen om nordiska konsekvensanalyser och om borttagande av gränshinder mellan de nordiska länderna inte behövs. Därmed avstyrks motionerna 2010/11:K237 (MP) och 2010/11:K344 (FP).

Stupstock för lagar och förordningar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår en motion om att se över möjligheten av att införa en begränsad livslängd för lagar och förordningar.

Motionen

I motion 2011/12:K273 begär Jan Ericson (M) att regeringen bör se över möjligheten av att införa en begränsad livslängd för lagar och förordningar. Motionären anför att det är viktigt att skapa ett bättre företagsklimat, men att man ofta glömmer att även privatpersoner drabbas av krångel

och byråkrati. I motionen nämns införande av en s.k. stupstock med innebörden att alla lagar och förordningar från början har en begränsad livslängd och med automatik upphör att gälla vid ett visst datum i framtiden.

Gällande rätt

Enligt 8 kap. 1 § regeringsformen (RF) meddelas föreskrifter av riksdagen genom lag och av regeringen genom förordning. Föreskrifter kan också, efter bemyndigande av riksdagen eller regeringen, meddelas av andra myndigheter än regeringen och av kommuner. Ett bemyndigande att meddela föreskrifter ska alltid ges i lag eller förordning.

Av 8 kap. 5 § 1–2 RF följer att riksdagen i en lag kan bemyndiga regeringen att meddela föreskrifter om när lagen ska träda i kraft och när delar av lagen ska börja eller upphöra att tillämpas.

Regelförenkling

I regeringens skrivelse 2011/12:75 anges att arbetet med att upprätta konsekvensutredningar i samband med författningsskrivning under 2008 har gjorts mer enhetligt för kommittéer, Regeringskansliet och myndigheter genom olika styrdokument (s. 5). En konsekvensutredning som belyser ett förslags effekter, både positiva och negativa, ska upprättas och samma krav på innehåll och kvalitet gäller för alla regelgivare. Genom detta arbetsätt nås synergieffekter, transparens och likformighet. Arbetet med att upprätta konsekvensutredningar måste kontinuerligt utvecklas för att de beslut och politiska prioriteringar som görs ska bygga på ett så bra beslutsunderlag som möjligt.

Av skrivelsen framgår att det sedan februari 2009 finns ett Regelråd som ska bistå regeringen och myndigheterna i arbetet med regelförenklingar för företagen. I sin årsrapport för 2011 gör Regelrådet den reflexionen att konkreta krav i utredningsdirektiv ökar förutsättningen för att kommande betänkanden innehåller en konsekvensutredning av hög kvalitet. Om ett förslag till nya eller ändrade regler kan få effekter av betydelse för företagens arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt kan det bli aktuellt att låta Regelrådet granska förslaget.

Konstitutionsutskottets tidigare behandling

Frågan om begränsningar av föreskrifter behandlades av konstitutionsutskottet under våren 2005 (bet. 2004/05:KU14). Utskottet behandlade då två motionsyrkanden om att ett system med begränsad giltighetstid för lagar eller där all lagstiftning blir föremål för omprövning borde införas (s. 37 f.). Utskottet uttalade då att det utgick från att lagar som är föråldrade omprövas. Initiativ till sådan omprövning kunde enligt utskottet komma antingen från regeringen eller från riksdagen, t.ex. genom att riksdagens

ledamöter i motioner eller på annat sätt uppmärksammar problem med lagstiftningen. Med hänvisning till det ovannämnda avstyrkte utskottet motionsyrkandena.

Näringsutskottets tidigare behandling

Frågan om begränsningar av föreskrifter behandlades av näringsutskottet under våren 2005 (bet. 2004/05:NU10). I en motion med yrkande om ett tillkännagivande om genomförande av Småföretagsdelegationens förslag ansåg motionärerna bl.a. att en s.k. solnedgångsparagraf borde införas så att företagsregler som inte använts på fem år slopas. Näringsutskottet hänvisade bl.a. till det pågående regelförenklingsarbetet och avstyrkte motionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet utgår från att lagar som är föråldrade omprövas. Initiativ till sådan omprövning kan enligt utskottet komma antingen från regeringen eller från riksdagen, t.ex. genom att riksdagens ledamöter i motioner eller på annat sätt uppmärksammar problem med lagstiftningen. Med hänvisning till det ovannämnda avstyrker utskottet motion 2011/12:K273 (M).

Webbaserat verktyg för lagstiftningsprocessen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår en motion om att se över möjligheten av att införa ett webbaserat verktyg för lagstiftningsprocessen i riksdagen.

Motionen

Eliza Roszkowska Öberg (M) begär i motion 2010/11:K318 att riksdagsstyrelsen genomför en översyn av möjligheten att införa ett verktyg, av motionären benämnt Wikilegis, i riksdagen. Med detta avses ett verktyg för samhällets virtuella deltagande vars syfte är att främja debatt och tillgänglighet till kunskap om utvecklingsprocessen om lagförslag. Användaren ska, via webben, lägga in förslag eller förändringar i texten till nya lagförslag. Användare av verktyget kan även skapa helt nya lagförslag. På så sätt kan en gemensam lagtext tas fram där ändringar markeras med en länk till den användare som föreslagit dem. Motionären anser att den breda tillgången till internet och de goda it-kunskaperna i Sverige borgar för att ett sådant webbaserat verktyg skulle fungera väl. Enligt motionären stärks demokratin när kostnaderna för deltagandet i utvecklingen av nya lagar minskar. I motionen förtydligas även att extra information och länkar till nyheter och studier om lagförslagen också bör finnas tillgängliga mot

bakgrund av att myndighetsspråk kan vara komplicerat. Dessutom bör enligt motionären tjänstemän med specialistkunskaper inom det aktuella ämnet och om lagstiftning assistera och ge tips.

Bakgrund

I Brasilien ingår som en del av ett mer omfattande försök med e-demokrati ett webbaserat verktyg i lagstiftningsprocessen (e-Democracia). Enligt databasen participatedb.com som listar försök med e-demokrati är verktyget ”en virtuell gemensam plattform där medborgare kan lämna direkta bidrag till samtal och stiftande av lagar av nationell betydelse”. Ansvariga för det s.k. e-Democracia-projektet beskriver det som s.k. crowdsourcing (också känd som s.k. samhällsbaserad design) inom lagstiftning som vilar på tre ben – att sprida information om ett problem som kräver lagstiftning, att identifiera och diskutera möjliga lösningar samt att skapa själva lagen. Verktyget syftar på det sistnämnda, dvs. skapandet och utvecklandet av en lagtext med hjälp av s.k. wikiteknik. Fyra lagstiftningsområden valdes ut. Annonsering i dagstidningar på nätet och inbjudningar till relevanta bloggar och sociala nätverkssajter (inriktade på miljö- och ungdomsfrågor) användes för att attrahera deltagare i projektet, liksom Twitter och Orkut (brasiliansk motsvarighet till Facebook).

Gällande rätt

Av 1 kap. 1 § andra stycket regeringsformen följer att den svenska folkstyrelsen förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statskick. I 1 kap. 4 § anges bl.a. att riksdagen är folkets främsta företrädare och att riksdagen stiftar lag. Inför beslutet om en ny regeringsform behandlades fundamentala frågor om svenskt statskick. Grundlagberedningen konstaterade bl.a. att en medverkan i besluten från alla medborgares sida inte är möjlig i alla de frågor där beslut ska fattas (SOU 1972:15 s. 76). Konstitutionsutskottet erinrade i sitt förslag till riksdagsbeslut om vissa grundläggande värderingar utifrån vilka grundlagberedningen bedrev sitt arbete och om vilka enighet rådde inom beredningen (KU 1973:26 s. 16 f.). Dessa värderingar avsåg bl.a. det representativa systemet och de politiska partierna. Vad gäller det representativa systemet framhölls att detta är nödvändigt för handläggningen av rikets gemensamma angelägenheter och att de valda representanterna svarar politiskt för följderna av de beslut de fattar. Vad gäller partierna var den givna förutsättningen för arbetet att den politiska verksamheten i Sverige även i framtiden skulle försiggå främst genom partier. Utskottet delade dessa värderingar.

Proposition om tillgängliga elektroniska kommunikationer

I propositionen om tillgängliga elektroniska kommunikationer (prop. 2009/10:193) anför regeringen när det gäller informationsteknikens (it) betydelse för demokratin att tillgången till it och internet kan ha positiva effekter ur ett demokratiskt perspektiv genom att vidga demokratiskt deltagande och ge demokratiska institutioner och processer större transparens och tillförlitlighet. Exempel på hur detta kan ske praktiskt är enligt regeringen t.ex. genom dialog med medborgarna på nätet, it-plattformar, e-petitioner och medborgarförslag. E-demokrati inklusive vidgade möjligheter för medborgarna att delta i politiska beslutsprocesser kan leda till att förebygga och minska utanförskap. Om alla ges möjlighet att delta kan det enligt regeringen leda till en känsla av tillhörighet och delaktighet i den demokratiska processen samt att respekten för det demokratiska samhället därmed kan stärkas (s. 29). Regeringen anför vidare i propositionen att utvecklingen av e-förvaltning och e-demokrati också ger större möjligheter för medborgare och företag att på ett enklare och effektivare sätt använda sig av offentliga tjänster, ta del av offentlig information och delta i den demokratiska dialogen (s. 36).

Riksdagens och regeringens webbplatser m.m.

Såväl riksdagen som regeringen tillhandahåller egna webbplatser. På riksdagens webbplats (www.riksdagen.se) finns bl.a. alla förslag till riksdagen, dvs. motioner från riksdagsledamöter, propositioner från regeringen och framställningar från riksdagsorgan, tillgängliga. På riksdagens webbplats finns även utskottens betänkanden med förslag till riksdagsbeslut samt utskottens och kammarens protokoll. Vidare innehåller riksdagens webbplats information om lagstiftningsprocessens första fas, dvs. utredningsdirektiv (dir.) och uppgifter om kommittéers sammansättning m.m. (kommittéberättelser) samt utredningar som t.ex. statens offentliga utredningar (SOU) och departementsserien (Ds). På regeringens och Regeringskansliets gemensamma webbplats (www.regeringen.se) återfinns vissa av de ovannämnda dokumenten från regeringen, utredningskommittéer eller Regeringskansliet (t.ex. propositioner, SOU och Ds) samt andra i lagstiftningsprocessen viktiga dokument som lagrådsremisser och remissammanställningar. På regeringens webbplats tillhandahålls även lättlästa sammanfattningar av vissa utredningar och förslag till nya lagar. Även Lagrådet tillhandahåller en webbplats (www.lagradet.se) där rådets yttranden publiceras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att utvecklingen av e-förvaltning och e-demokrati ger större möjligheter för medborgare att på ett enklare och effektivare sätt ta del av offentlig information och delta i den demokratiska dialogen. I sam-

manhanget konstaterar utskottet att såväl riksdagen som regeringen tillhandahåller egna webbplatser genom vilka nästan all dokumentation rörande den svenska lagstiftningsprocessen görs tillgänglig. Utskottet bedömer således att tillgängligheten till kunskap om utvecklingsprocessen om lagförslag är god. Utskottet anser vidare att medborgarnas deltagande i handläggningen av rikets gemensamma angelägenheter, t.ex. i frågor om lagstiftning, säkerställs främst genom folkvalda representanter för politiska partier. Mot den bakgrunden saknar utskottet anledning att föreslå en översyn av möjligheten att införa ett sådant webbaserat verktyg för lagstiftningsprocessen som motionären begärt. Därmed avstyrks motion 2010/11:K318 (M).

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2011/12:103 Kommittéberättelse 2012.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:K237 av Jan Lindholm (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta hänsyn till nordiska effekter när nya lagar stiftas.

2010/11:K318 av Eliza Roszkowska Öberg (M):

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa Wikilegis i Sveriges riksdag.

2010/11:K344 av Anita Brodén och Nina Lundström (båda FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nordiska gränshinder.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:K273 av Jan Ericson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en begränsad livslängd för lagar och förordningar.